

slovensko
kulturno
društvo
i s t r a

mavrica

2019, letnik 12. št. 46-47

KOLOFON:

Založnik:

SKD Istra Pula,
Držičeva 2, 52100 Pula, Hrvatska

Ime publikacije:

Mavrica

2019, letnik 12, št. 46-47

Urednica: Maja Tatković Diklić

Uredniški odbor:

Klaudija Velimirović, Danica Avbelj,
Danica Bojković, Mirjam Pram

Lektoriranje slovenskega jezika:

Mateja Klemenčič

Oblikovanje in grafična priprava:

Aiko, Maja Cerjak s.p.

Tisk: Tiskara Nova

Fotografija na naslovnici:

Vesolje, internetni viri

Fotografija na zadnji strani:

Vesolje, internetni viri

Naklada: 300 izvodov

Mavrica je glasilo društev:

SKD Istra Pula
SKD Oljka Poreč
SKD Ajda Umag

Uradne ure Skd Istra Pula:

Uradni dnevi: 10.00 – 12.00
razen ob četrtkih: 16.00 - 18.00

Facebook ime: Skd Istra Pulj

Spletna stran: www.skdistra.hr

Prispevke za Mavrico pošljite na:

slovinci@skdistra.hr

Glasilo sofinancirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu, Savjet Republike
Hrvatske za nacionalne manjine,
Mesto Pula

Fotografije:

Če ni drugače navedeno so fotografije last Skd
Istra Pula, ostalih slovenskih društev v Istri,
Fotolie, Slovenske turistične organizacije in
drugih internetnih virov.

Pred Vami je dvojna številka Mavrice. Zapisali smo, kako smo se imeli na poletnih dogodkih Dobrodošli doma, ki je bil letos v Radovljici, in Festival narodnih manjšin v Fažani. Dnevi slovenske kulture v Istri so s slovenskimi barvami obarvali oktober v Istri, novembra pa je Otroški festival multikulturalnosti obogatil puljski Dom hrvaških braniteljev. Novembra so bile tudi volitve v SKD Istra za člane upravnega odbora. Nič razburljivega. Člani upravnega odbora so ostali isti, med seboj pa so z volitvami izglasovali isto predsednico, Danico Avbelj, s katero sem se pogovarjala o načrtih nje-nega naslednjega štiriletnega mandata. Konec novembra je Svet slovenske narodne manjšine mesta Pulj gostil dipl. ing. arh. Antona Percana, ki je predaval o Slovencih, ki so bili ključni pri ustvarjanju kulturnega in urbanega življenja Pulja in so postali del puljske zgodovine. To Mavrico smo namenili enemu izmed njih – Hermanu Potočniku Noordungu, ki se je rodil v Pulju in zaznamoval svetovno zgodovino znanosti s svojim delom o poletih v vesolje. V tej »vesoljski« Mavrici lahko preberete tudi članke naše Štefice Sliško o njeni družini. Za konec, ker smo tematsko tako ali drugače bolj zgodovinsko usmerjeni, smo pripravili nekaj tradicionalnih slovenskih božičnih jedi.

Lepe božične praznike in vse najboljše v novem letu vam želi urednica Mavrice,

Maja Tatković Diklić, urednica

04 Dogodki v društvu - poletje

- 4 Dobrodošli doma
- 5 Dobrodošli doma v Radovljici
- 7 Čezmejno srečanje v Portorožu
- 8 Solinar
- 9 16. vseslovensko srečanje v Istrskih toplicah

11 Dnevi slovenske kulture v Istri

- 11 Dnevi slovenske kulture v Istri
- 12 Dnevi slovenske kulture v Istri - oktober 2019
- 15 Ajdovke so zapele s slovenskim oktetom

17 Herman Potočnik Noordung

- 17 Ing. Herman Potočnik Noordung
- 18 Problem vožnje po vesolju
- 20 Potovanje v vesolje
- 22 Center Noordung

24 Dogodki v društvu

- 24 Volitve v SKD Istra
- 25 Privabiti mlade in ohraniti slovenščino
- intervju Danica Avbelj
- 27 Tretji otroški festival multikulturalnosti
- 29 Ob dnevu spomina na mrtve
- 30 Predavanje arhitekta Antona Percara

33 Člani pišejo

- 33 Na obisku pri Bevkovih
- 35 Na obisku pri sestri
- 36 Pesem *Sosedova Micka*

37 Zdravo življenje

- 27 Božične jedi v Sloveniji

39 Dogodki v mestu

Ivanka Koletnik

d
.....obrodošli
doma

Srečanje rojakov, razkropljenih širom sveta, so v začetku julija pripravili Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Združenje Slovenska izseljenska matica, Svetovni slovenski kongres, Slovenija v svetu in Rafaelova družba. Osrednje srečanje je bilo 6. julija v lepem grajskem parku srednjeveškega mesteca Radovljica na Gorenjskem, nedaleč od svetovno slovečega Bleda.

Radovljica slovi tudi kot prestolnica čebelarstva in čokolade. V neposredni bližini leži Vrba, rojstni kraj največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. Prav tako Begunje, kjer je živel največji ambasador Slovenije, Slavko Avsenik, katerega prepoznavna glasba še vedno doni po celem svetu. Z veseljem smo si ogledali Kropo, nato Begunje, kjer smo v Avsenikovem muzeju Encijanin s ponosom poslušali Avsenikove skladbe, ki jih tudi sami prepevamo. Marsikaj bi bilo vredno ogleda, a pred nami je bil nastop, ki je mo-

Klepet članov zbora pred nastopom

ral biti kar se da dober. Vreme nam je bilo naklonjeno, celo prevroče. V grajskem parku je bil postavljen šotor za to lepo prireditvev. Mogočna drevesa so nudila delno ohladitev in že so odmevale med njimi prelepe melodije.

Tako je v uvodnem delu kulturnega programa najprej zazvenela Avsenikova glasba. Aleksi Jercog, zaveden tržaški Slovenec in urednik glasbenih oddaj na Radiu Trst A, ki je odličen harmonikar in velik ljubitelj ter poznavalec Avsenikove glasbe (napisal je štiri knjige o Slavku Avseniku), se je na srečanju Dobrodošli doma predstavil skupaj s triom. Z njim je ubrano zapel Avsenikove uspešnice še tercet Kresnice, ki ga sestavljajo učiteljice iz Solkana pri Novi Gorici. Zbor Enci-

Predsednik zbora Branko Velimirovič pred defilejem

jan se je predstavil s štirimi skladbami in prvič na tej prireditvi z našo mlado dirigentko Ino Cerovečki. Vse nastopajoče skupine slovenskih kulturnih društev iz zamejstva so doprinesle k nepozabno prijetnemu srečanju z vsega sveta. V njihovih govorih, recitalih, pesmih in plesih so izkazovali veliko ljubezen do domovine. Pri recitalu mladih maturantov iz Argentine o »prelepi Sloveniji« se je marsikomu orosilo oko. Bili so enkratni! Makedonski zbor France Prešeren je poskrbel za lep zaključek, nato smo se na odru zbrali vsi zbori in skupaj zapeli Slovenija od kod lepote tvoje? Težko je opisati vse lepe trenutke, ki smo jih doživeli letos na prireditvi Dobrodošli doma, ter se polni čudovitih vtisov v večernih urah vrnili v Pulj.

Danica Bojković

dobrodošli doma v Radovljici

Letošnje srečanje je bilo najboljše od vseh dosedanjih, a je zelo malo manjkalo, da se ga sploh ne bi udeležili. Nekako smo spregledali, da je rok za prijavo potekel, in smo potem prosili Jasmino, naj nas vseeno vključi v program. Srečanje Dobrodošli doma je potekalo 6. julija.

Že zgodaj zjutraj smo se odpravili iz Umaga in se nekaj pred deseto parkirali na parkirišču pred srednjo gostinjsko šolo Radovljica, od koder smo se napotili na ogled okolice v spremstvu dveh vodičk, Ane in Anamarije.

Najprej smo se sprehodili po Kropi, kjer je potekal kovaški šmaren, in si ogledali muzej kovaštva. Pot nas je vodila naprej v Brezje, veliko romarsko središče, kjer smo si ogledali prelepo baziliko in muzej jaslic iz celega sveta – razstavljenih je preko 400. Za konec smo se ustavili še v Begunjah, kjer smo si v Avsenikovem muzeju ogledali film o bratih Avsenik in njihovi glasbi, znani po celemu svetu.

Ob povratku v Radovljico nam je kar teknilo dobro kosilo in po kratkem premoru smo se odpravili v Linhartovo dvorano, kjer je bila predstavitev monografije Društva Slovencev Kredarica Novi Sad z naslovom Preteklost za prihodnost in ogled krajšega filma o njihovi moški pev-

ski skupini, in sicer ob 15. obletnici delovanja. Navezale smo stike z njihovim predsednikom in jih povabile v Umag na našo 9.obletnico, ki bo naslednje leto, kar je načeloma predsednik Đorđe Veselinov potrdil.

Hitro smo se preoblekle in šle na glavno prizorišče poslušat pozdravni nagovor ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu g. Petra Česnika in župana občine Radovljica g. Cirila Globočnika.

Kulturni program je odprla skupina Rast, ki jo sestavlja 48 maturantov iz Argentine. Zelo lepo so zapeli, zaplesali in recitali v slovenščini in španščini in prejeli zaslužen

Pred muzejem Avsenik

Nastop ŽPS Ajda

aplavz. Sledil je duet iz Švedske, nato pa so nastopile naše Ajdovke in se kar izkazale. Zapele so *Ajdov cvet*, *Tam sem jaz doma* in *Pleničke je prala*. Potem so nastopili italijanski otroci iz Kanalske doline, MePZ Encijan iz Pulja, učenci dopolnilnega pouka DS Triglav iz Banja Luke, MOPS Fantje DS Kredarica Novi Sad, za konec pa še SZ France Prešern iz Skopja, Severna Makedonija z zelo dinamičnim dirigentom, ki je tudi dirigiral zadnjo pesem *Slovenija, od kod lepote tvoje?*, ki so jo zapeli vsi nastopajoči.

Sledil je koncert skupine Manouche in zabava. Izreden dogodek, izredna organizacija in vse pohvale organizatorjem. Za kontrast celodnevne-

mu dogajanju v Radovljici in okolici, ki je bilo obsijano s soncem, nas je na poti nazaj cel čas spremljal dež, ki pa ni pa mogel pokvariti našega dobrega razpoloženja.

Vsi nastopajoči pojejo *Slovenija, od kod lepote tvoje*

Prevzeto:
<https://www.facebook.com/Zveza.Slovinci.HR/>

ezmejno srečanje v Portorožu

V Portorožu je bilo 25. junija, na dan državnosti Republike Slovenije in Republike Hrvaške, že sedmo Čezmejno srečanje članov slovenskih kulturnih društev iz Istre, z obeh strani meje. Okrog 200 članov se je zbralo v nekdanjem skladišču soli Monfort.

Encijan v Portorožu

Druženje v Portorožu

Na začetku kulturnega programa, ki ga je hudomušno vodil "solinar" Aljoša Pucer, sta navzoče nagovorili v imenu organizatorja predsednica Portoroškega zbora Darinka Čoga in podžupanja Občine Piran Manuela Rojec. Sledili so nastopi domačega Portoroškega zbora, ženskega pevskega zbora Ajda iz Umaga, pa mešanega pevskega zbora Encijan iz Pule in nazadnje Tria Lipa iz Buzeta.

Organizator je poskrbel, da smo se okrepčali z odličnim golažem, polento in ohlajeno pijačo. Kljub peklenski vročini smo nadaljevali s prijetnim druženjem in tudi zaplesali.

Vidimo se spet naslednje leto v hrvaški Istri.

Štefica Sliško

S

olinar

***Torek je, Dan državnosti.
Povabljeni smo kot
Slovensko društvo v Portorož
na fešto.***

Zelo vroč dan je bil. Vendar, vsak izlet pa je poseben, in spomnim se prav vsakega. Ko se je začel program, in ko je gor na oder stopil napovedovalec, sem bila prav lepo presenečena – bil je oblečen v obleko solinarja, in še bos je bil. Tako kot moja lutka, ki sem jo izdelala pri kreativni delavnici, ko smo izdelovali lutke s narodnimi nošami iz vseh slovenskih krajev. Skoraj nadnaravni občutek – moja lutka solinar se je včlovečil v pravo osebo solinarja.

Prevezeto:
Tjaša Lotrič/Radio Koper

16. vseslovensko srečanje v Istrskih toplinah

V Istrskih toplinah so se družili člani petnajstih slovenskih društev na Hrvaškem. Zveza slovenskih društev na Hrvaškem je organizirala srečanje, na katerem se je zbralo okoli 280 Slovencev iz Hrvaške, ki so člani večine društev Slovencev na Hrvaškem. Po vodnem, športnem delu, je vse razveselil nastop zbora Encijan iz SKD Pulj. Lepo je zvenela slovenska pesem v njihovi izvedbi. Za dobro večerno zabavo so poskrbeli Peklenski muzikantje.

»Hrvaška je razvejana država, zato je tudi izjemno težko intenzivno sodelovati med društvi v Istri z društvom v Osijeku, Dubrovniku ali Splitu. To je za nas posebna priložnost, da se zberemo.«

Skupno je dejavnih petnajst slovenskih društev, lani so zaprli društvo v Šibeniku zaradi pomanjkanja

Barbara Riman Plazibat in Encijan

Srečanje slovenskih društev na Hrvaškem je namenjeno povezovanju slovenske narodne skupnosti, izmenjavi izkušenj, pa tudi izpostavitve težav, s katerimi se soočajo.

Že šestnajsto leto je to priložnost za spoznavanje, izmenjavo mnenj in tudi krepitev sodelovanj, pravi predsednica Zveze slovenskih društev, **Barbara Riman**:

Encijan v Istrskih toplinah

članov. Veleposlanik Slovenije na Hrvaškem **Vojislav Šuc** je poudaril, kako pomembna je povezanost društev in pomen, ki ga imajo pri ohranjanju slovenskega jezika in kulture:

»Po prevzemu funkcije veleposlanika je nekako tudi simbolično, da sem prav to mojo prvo aktivnost pričel s tem srečanjem slovenskih kulturnih društev. To ni le priložnost, da spoznam težave in probleme ter način

delovanja, temveč tudi ljudi, ki to vodijo.«

Poleg veleposlanika RS na Hrvaškem, sta se srečanja udeležila še dva visoka gosta, in sicer minister Peter Cesnik in župan mesta Buzet Siniša Žuljić.

Med izzivi društev v prihodnje bo vključevanje mladih ter povezovanje obeh držav z različnimi dogodki in projekti. Med temi je tudi razstava Slovenci na Hrvaškem.

Klaudija, Antonija, Vesna, Damijana in Stefica ob izvajanju skeča Kranjska klobasa

Vseslovensko srečanje v Istrskih toplinah

Maja Tatković Diklić

dnevi slovenske kulture v Istri

Oktober je že tradicionalno mesec, ki ga zaznamujejo Dnevi slovenske kulture v Istri.

Letos se je turneja začela 4. oktobra v Buzetu v Zadružnem domu. Nastopili so mešani pevski zbor iz Portoroža, folklorna skupna Oljka, trio Lipa, ženska pevka skupina Veta, harmonikarica Vanesa Jakac in učenci dopolnilnega pouka slovenščine iz Buzeta. V Labinu je v Lamparni v soboto, 12. oktobra, nastopila dramska sekcija SKD Istra s svojim recitalom *Samo ljubezen* ter s humorističnim skečem *Kranjska klobasa*. Puljska postaja karavane Dnevov slovenske kulture v Istri je bila v Domu hrvaških braniteljev v četrtak, 17. oktobra, kjer je nastopil moški pevski zbor Rogaška iz Rogaške Slatine, mešani pevski zbor Encijan ter folklorna skupina Bazovica iz Reke.

Istrski Dnevi slovenske kulture so naslednji dan, 18. oktobra, prestopili meje županije, in nadaljevali z dogajanjem v Lovranu. V Kinu Sloboda je bila projekcija dokumentarni film z naslovom *Tomos* – narejeno v Jugoslaviji avtorice Nataše Mihelič. Znameniti Slovenski okteti je nasto-

Neobičajna komedija Hotel - igralci KUDa Šempeter

pil v Umagu, 19. oktobra, v ljudski univerzi Ante Babić in navdušil vse, ki so prišli poslušati dobro glasbo. Pred koncertom so članice kreativne delavnice iz Lovrana razstavile svoje izdelke. Zadnja postaja pa je bila v Poreču, 26. oktobra, v Circolo Teatrino v prostorih italijanske skupnosti, kjer so publiko do solz nasmejali igralci KUD Šempeter s svojo neobičajno komedijo Hotel. Bilo je lepo. Nasvidenje do naslednjega oktobra.

Nastop dramske sekcije SKD Istra v Labinu

Rdeči Tomos, Klaudija, Silva in Danica

Ivanka Koletnik

d

nevi slovenske kulture
v Istri - Oktober 2019

Dnevi slovenske kulture v Istri so se letos odvijali od 4. do 19. oktobra. Slovenska društva v Buzetu, Labinu, Lovranu, Umagu in Pulju so vabila na različna kulturna dogajanja, predvsem pa je prevladovala pesem in prijetno druženje.

Pred vstopom na ladjo v Fažani

Slovensko kulturno društvo Istra Pulj je vabilo obiskovalce preko radija, televizije, plakatov in dnevnega časopisja v Dom hrvaških braniteljev na Dneve slovenske kulture v Pulju. V prelepi baročni dvorani se je 17. oktobra občinstvu predstavil Moški pevski zbor Rogaška iz Rogaške Slatine. Zbor je s Slovenskim kulturnim društvom Istra Pulj že dolgo v prijateljskem odnosu, saj so ti fantje razveseljevali puljsko občinstvo že pred desetimi leti, prav tako oktobra (2009) ob Dnevih slovenske kulture in z istim umetniškim vodjo prof. Markom Bračičem. Tokratne Dneve slovenske kulture v Pulju sta povezovali poslovna tajnica slovenskega društva Maja Tat-

kovič in Branko Velimirovič, predsednik mešanega pevskega zboru Encijan. Predsednica SKD Istra Pulj Danica Avbelj je pozdravila vse navzoče v dvorani in se zahvalila, da nas toliko let zvesto spremljajo. Prsrčen pozdrav je namenila trem zaslužnim damam, in sicer naši dolgoletni tajnici Jasmini Ilič, sedaj glavni tajnici Slovenske izseljenske matice v Ljubljani, Leonidi Došler, vodji območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti Rogaška Slatina, ki je maja 2018 omogočila našemu pevskeму zboru koncert v Rogaški Slatini, in Danici Dylong iz Duseldorfa, ki je mešani pevski zbor Encijan aprila 2018 popeljala na festival zborov v Francijo, od koder smo se vrnilo z nepozabnimi spomini. To poslanstvo še vedno opravlja z dušo in srcem za pevske skupine, ki želijo predstaviti domače pesmi Slovincem in drugim poslušalcem v tujini.

Na začetku prireditve je zbor Encijan pod vodstvom Ine Cerovečki kot pozdravno pesem zapel Slovenija

od kod lepote tvoje. Večer smo pustili MPZ Rogaška, ki se je z zborovodjem prof. Markom Bračičem predstavil s slovenskimi ljudskimi pesmimi različnih slovenskih skladateljev. Poslušalci so jih nagradili z zasluženim gromkim aplavzom. Petje obeh zborov je popestrila folklorna skupina Bazovica iz Reke, ki je poskočno odplesala venček belokranjskih in gorenjskih plesov. Za zaključek tega kulturnega večera sta oba zbor skupaj zapela Rož, Podjuna, Zila in poslušalcem pripravila ganljiv zaključek uspešnega koncerta. Sledilo je prijetno druženje ob večerji, petju in plesu.

Petek, 18. oktober 2019, je bil dan za izlet, dan sprostitve, počitka in ogledov še neznanega. Rogaške fante s soprogami in gospo Danico Dylong smo presenetili z izletom na Brione. Toplo jesensko sonce je pričakalo veselo družbo že v Fažani. Tukaj smo se okrog 9. ure vkrcali na ladjo in kmalu prispeli na jadranski raj, na Brione, kjer nas je čakala

MPZ Rogaška in MePZ Encijan sta skupaj zapela Rož, Podjuna, Zila

Predsednica SKD Istra Danica Avbelj in predsednik MPZ Rogaška Tonči Kamensšek

Spontano petje fantov v cerkvi Sv. Germana

prijazna vodička Andrea. Tone se ji je skušal prikupiti s fritulami. Med vožnjo s turističnim vlakom po nacionalnem parku je navdušeno pripovedovala zanimivo zgodovino otoka. Vlak nas je popeljal do safari parka, kjer se v ograjenih travnikih brezskrbno sprehajajo različne živali. Kratko smo se ustavili pri azijskem slonu Lanka, ki ga je leta 1974 indijska predsednica Indira Gandhi podarila Josipu Brozu Titu. Nekaj ogledov po otoku smo naredili tudi peš. Ogledali smo si cerkvico Sv. Germana s poslikavo mrtvaškega plesa, ter fresko poklon kraljev. T

ukaj je pevski zbor iz Rogaške spontano zapel nekaj pesmi in cerkev takoj napolnil s turisti. Prepevali so tudi pred Titovim muzejem, njemu ljubo pesem Pleničke je prala. Stopili smo tudi v Hišo čolnarjev, ki jo je 1902 dal v stilu avstro-ogrskе arhitekture zgraditi avstrijski podjetnik in takratni lastnik otoka Pavel Kupelwieser. V njej je prebival in delal več kot 30 let dr. Otto Lenz. Izpopolnjeval se je pri Nobelovem nagrajencu Robertu Kochu za zdravljenje malarije.

Pravijo, da vse, kar je lepo, hitro mine in tako je minilo tudi naše potepanje po Brionih. Ob 13. uri nas je ladja pripeljala v Fažano, kjer nas je v istrski restavraciji Nivetta čakalo kosilo. Dnevi slovenske kulture so se odvijali po različnih mestih v Istri do 19. oktobra, zato so bili člani

društva in vodstvo polno zasedeni z vrnitvijo obiskov na praznovanje drugje. Podpredsednica Klavdija je prišla veselo družbo samo pozdravit, saj za kosilo skoraj ni imela časa, hitela je k Slovencem v Labin.

Za prijetno družbo iz Rogaške Slatine se dan še ni končal. Pripravili smo jim še eno presenečenje, ogled najjužnejšega dela Istrskega polotoka Kamenjak, ki se razprostira od zadnje vasice Premantura globoko v odprto morje. Že leta 1996 je bil zaščiten in proglašen kot nacionalni park. Ponaša se z okrog 35 km različnih obal, zato ni čudno, da ga v poletnih mesecih dnevno obiše par tisoč avtomobilov.

Med različnimi bilkami imajo tukajšnje orhideje, ki jih je okrog 30 vrst, status kraljice. Seveda so vse zaščitene. Na parkirišču pred vasjo nas je pričakal vodič Adi, opremljen s pijačo za vse okuse, saj je vedel, da je lokal na samem rtu oktobra zaprt. Prostoren avtobus nas je popeljal po makadamski cesti 20 km na uro, kolikor je dovoljeno, na sam rt do safari bara, ki si ga je bilo mogoče kljub zaprtju ogledati. Popoldanske ure smo preživeli v neokrnjeni naravi v naravnih ložah prve vrste do morja med brinjem, borovci, lovrom, s pogledom na svetilnik in odprto morje, na levi pa otoki ... Cres, Lošinj in drugi. Besede so odveč, to morate videti, dragi rojaki! Tako tudi zbor iz Rogaške Slatine ni ostal rav-

nodušen. Dirigent Marko Bračič je kar nekaj pesmi dirigiral iz zelenja, zapeli so tudi na razgledni ploščadi, kjer je nastala naša skupinska fotografija. Pozno popoldan se je bilo treba posloviti. In kot je rekel predsednik zbora, Tonči, »Ostali so nam le še objem, solze in hvaležnost za čudovito preživete dneve. Vračamo se v Rogaško Slatino z nepozabnimi spomini in z željo, da se še kdaj srečamo pri nas!«

Za člane SKD Istra Pulj se s temi dogodki Dnevi slovenske kulture še niso končali. Zaključek teh lepih dni za Slovence v Istri je bil v Umagu v soboto, 19. 10. 2019. Že ob prihodu polnega avtobusa iz Pulja je bilo čutiti v zraku nekaj posebnega. Slovensko kulturno društvo Ajda je pripravilo v predprostoru dvorane Ante Babič zanimivo razstavo kreativne delavnice Snežnik iz Lovrana, ki jo je odprla in predstavila voditeljica Branka Širola. Dvorana Ante Babič se je bliskovito polnila in na oder je stopila samozavestna predsednica Slovenskega kulturnega društva Ajda, gospa Danica Bojkovič, ki je vodila in povezovala ta enkratni večer. Goste in poslušalce je pozdravila v slovenskem, hrvaškem in italijanskem jeziku ter kratko predstavila svetovno sloveče pevce - Slovenski oktet - ki deluje že sedemdeset let. Pri petju okteta in izvajanju programa je bilo v dvorani nepopisno mirno, tiho, nakar se je po vsaki pesmi zaslíšal gromki

Izmenjava daril med predsednico SKD Umag Danico Bojkovič in Slovenskim Oktetom

aplavz. Na koncu je Slovenski oktet povabil na oder pevski zbor SKD Ajda in skupaj so lepo zapeli Slovenija od kod lepote tvoje. Ponosni smo, da smo na Hrvaškem ob Dnevih Slovenske kulture lahko poslušali svetovno priznane pevce in njihove ubrane glasove, ki nam še vedno odzvanjajo v ušesih. Hvala vam Slovenski oktet in hvala predsednici Danici Bojkovič za njen angažma. Bil je nepozaben večer!

Danica Bojković

a jdvovke so zapele s slovenskim oktetom

Za Dneve slovenske kulture, ki je potekal 19.10. v Umagu, je SKD Ajda Umag pripravila dva dogodka. Ob 18:30 je naš ŽPZ Ajda z dvema pesmima odprl razstavo kreativne delavnice Snežnik iz Lovrana, ki jo je predstavila njena vodja Branka Širola, ob 19. uri pa se je začel koncert svetovno znanega Slovenskega okteta.

Ajdvovke so zapele s Slovenskim oktetom

Najprej je predsednica društva Danica Bojković pozdravila gledalce, ki jih je bila skoraj polna dvorana, v slovenščini, hrvaščini in italijanščini, potem pomembne goste Jasmino Ilič, glavno tajnico Slovenske izseljenske matice, Vilija Bassaneseja, župana, in Maura Jurmana, podžupana mestne občine Umag Umago, Slavišo Šmalca, predstojnika oddelka za družbene dejavnosti, Pina Degrassija iz italijanske skupnosti, prijatelje iz slovenskih kulturnih društev iz Portoroža, Pulja, Poreča, Lovrana in vse ostale prisotne. K besedi je povabila umaškega župana in glavno tajnico SIM iz Ljubljane. Medtem, ko je voditeljica brala njihovo zgodovino, dosežke in nasto-

pe, so na odet prišli pevci Slovenskega okteta.

Slovenski oktet je prvič zapel leta 1951 v Slovenski filharmoniji in vse od tedaj velja za najbolj reprezentativen slovenski moški vokalni komorni ansambel. Repertoar okteta je izjemno širok, posebno skrb pa namenja slovenski pesmi, tako ljudski kot umetni, ki jo vedno znova s posebnim žarom predstavlja na domačih in mednarodnih koncertnih odrih.

V dosedanjem dolgem in bogatem obdobju delovanja se je zamenjalo preko 40 pevcev in 5 umetniških vodij, trenutno pa je njegov ume-

Danica Bojković in Slovenski oktet

niški vodja Jože Vidic, in sicer od leta 2008, ki je prvak Slovenskega narodnega gledališča Opera in balet Ljubljana. Oktet je izdal več kot šestdeset plošč, kaset in zgoščenk, leta 2007 pa je izšla knjiga Slovenski oktet Borisa Pangerca, kjer je opisan temeljit prerez delovanja in poslanstva tega ansambla.

Dnevi slovenske kulture v Umagu - Slovenski okteti in Ajdovke

Od pomladi 2019 ansambel deluje v novi zasedbi: Andrej Oder in Rok Ferenčak – 1. tenor, David Jagodic in Janez Triler – 2. tenor, Jože Vidic in Darko Vidic – bariton, Janko Volčanšek in Matej Voje – bas.

Koncert so razdelili v dva bloka: prvi je bil venček uspešnic kot so Domovina, Slovenski pozdrav, Sred Triglava, drugi pa je bil namenjen slovenski ljudski pesmi – Katrca, Nocoj pa oh nocoj, Še en krajcerček mam. Karel Pahor je skladal veliko skladb prav za Slovenski okteti, obdelal je primorsko Pa se sliš, ki lepo zveni in doma in po svetu. Sledil je venček treh rezijanskih ljubezenskih pesmi Rada Simonitija in Alojza Srebrotnjaka. Pesem Rezijan-

ska si ispoveduje veliko ljubezen, čeprav se sliši kot kreganje. Sledila je ljudska iz Istre Trajaninanena, pa belokranjska Vsi so venci veli in venček Franceta Marolta Vre, vre, vre mi smo Ribenčanje.

Proti koncu je Jože Vidic povabil na oder domačinke, članice ŽPZ Ajda, da skupaj zapojejo Avsenikovo Slovenija od kod lepote tvoje, člani folklorne skupine Ajda pa so v narodnih nošah zaplesali valček.

Gledalci so napeto poslušali, saj ni bilo med petjem slišati niti šuma, na koncu vsake pesmi pa se je vsul gromoglasen aplavz, ki ni ponehal do samega konca. Nemogoče je opisati to vrhunsko atmosfero in

Razstava del kreativne delavnice SKD Snežnik Lovran

te občutke, ki jih je Slovenski okteti prenesel na občinstvo s svojo pesmijo, to je posebno doživetje.

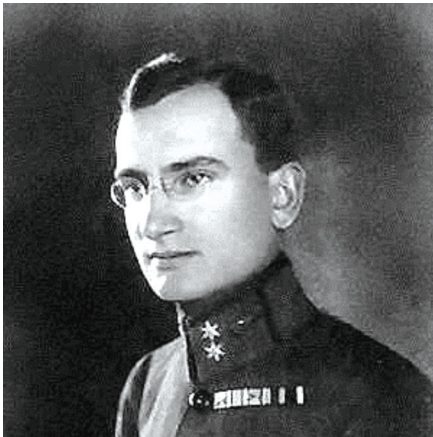
Na koncu smo si izmenjali simbolična darila, pevci so nam je podarili knjigo in 2 zgoščenki, naše Ajdovke pa slavnim gostom originalno keramiko naše znane umetnice Lee Bernetič Zelenko – 3 jadra, ki simbolizirajo moč in napredek ter tudi Triglav. Za zaključek smo vsi skupaj zapeli še Žabe.

Še danes Ajda prejema pohvale z vseh strani za izredno lepo organiziran koncert, a zasluge nedvomno pripadajo svetovno znanemu Slovenskemu oktetu in njihovemu petju.

Milan Miljković

i
.....ing. Herman Potočnik Noordung
(1892 - 1929)

Herman Potočnik se je rodil 22. decembra 1892 v Pulju, kar potrjuje rojstni list, ki ga hranijo v pazinskem državnem arhivu. Leto 1929, ko je v Berlinu izšla njegova knjiga Problem vožnje po vesolju, je bilo v mnogih pogledih zelo pomembno. Začenjalo se je raziskovanje električnih impulzih v človeških možganih (Berger), Nobelovo nagrado za fiziko so podelili za valovno teorijo materije (Broglie), takrat se je rodila tudi edinstvena teorija gravitacijskih in magnetnih polj (Einstein), zračna ladja Graf Zeppelin pa je zaokrožila okoli Zemlje. Do izstrelitve prvega umetnega satelita je ostalo še natanko 28 let, 32 let do izstrelitve prvega človeka v vesolje in 40 let do prvega koraka na drugo nebesno telo.

Mladi Herman Potočnik

V tem pionirskem času astronautike so se pojavile tudi druge teoretske razprave: ruski fizik Konstantin Ciolkovski je objavil teorijo o večstopenskih raketah, ameriški fizik in eksperimentator prof. Robert Goddard je izstrelil testno raketo z merilnimi napravami, nemški teoretik Hermann

Oberth pa je izdal svojo tretjo knjigo Pot v vesolje. Do nedavnega je le nekaj posameznikov vedelo, da je istega leta izšla Potočnikova knjiga.

Za nas je izredno zanimivo, da se je inženir Herman Potočnik rodil prav v Pulju. Njegov oče, doktor Jože Potočnik, po rodu iz Slovenj Gradca, je bil od leta 1866 mornariški zdravnik v Pulju, pozneje pa general v avstro-ogrski vojski. Hermanova mati Minka, rojena Kokoschinegg, je bila hči mariborskega trgovca češkega porekla. Oče je umrl, ko je Herman štel komaj štirinajst mesecev. Mlada vdova s štirimi otroki se je nato preselila v očetovo hišo v Maribor. Tam je Herman končal osnovno šolo, nato se je vpisal na nižjo vojaško šolo v Fischau in v srednjo šolo iste smeri v Hranicah na Moravskem. Od leta 1910 do 1913 je obiskoval tehnično vojaško akademijo v Mödlingu

in jo zaključil kot strokovnjak za železniško in mostovno gradnjo. Eno leto po zaključku šolanja se je začela prva svetovna vojna. Herman je zadnje leto vojne preživel na fronti med Sočo in Piavo, gradil mostove in železnice, pa tudi rušil, odvisno od pozicije avstro-ogrsk vojske, ali je napredovala ali se je umikala. Zbolel je za kronično pljučnico, zato se je pri 26. letih upokojil kot kapetan prve stopnje. Po vojni je študiral strojništvo na Višji tehniški šoli na Dunaju, kjer je leta 1925 diplomiral kot inženir - strokovnjak za raketno tehniko. V takšno specializacijo se je najverjetneje usmeril s sodelovanjem pri delu univerzitetnega letalskega inženirskega podjetja, ki je imelo tudi oddelek za rakete. Zadnja štiri leta je preživel z bratom na Dunaju in se je v celoti posvetil raketni in vesoljski tehnologiji. Žal pa je njegova bolezen zelo napredovala.

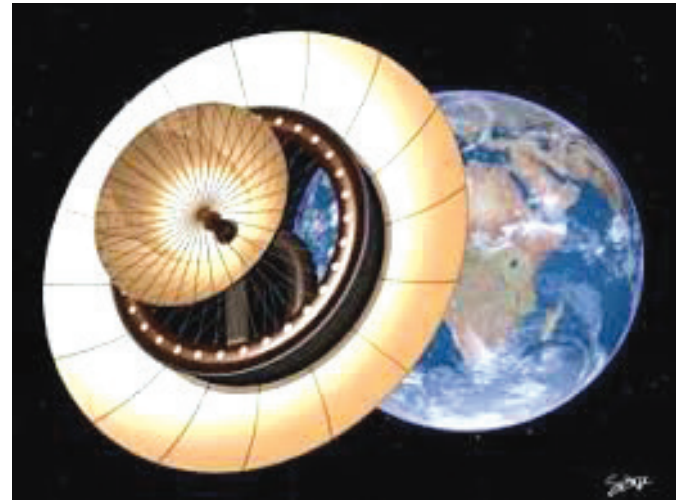
Tako so prišli do ugotovitve, da mora izstrellek začeti s hitrostjo nič in postopoma pospešiti do hitrosti, s katero bi se osvobodil gravitacije in uprl zračnem uporu. Vemo, kako mora izgledati predmet, da bi imel čim manjši zračni upor (kapljica vode ali naboj), če pa napolnimo takšen predmet s smodnikom, dobimo rešitev za problem izstrelitve v vesolje: raketo.

Človeštvo pozna rakete že 700 let, ampak do dvajsetega stoletja nihče še ni sanjal o izstrelitvi v vesolje. Veliko je razlogov za to. Predvsem fizika ni še bila dovolj razvita in strokovnjaki niso vedeli, kakšna hitrost je potrebna. Niso vedeli, kako daleč je vesolje (če vesolje pojmuje kot področje zunaj Zemljine atmosfere) in niso vedeli, kaj sploh je tam zunaj. Drugi problem je bil, kakšno pogonsko snov uporabiti.

Rakete, kakršne so poznali Kitajci v 13. stoletju, so uporabljale smodnik. Težava vesoljskih raket je, da morajo imeti dovolj goriva za tako dolgo potovanje. Pri tem se je treba zavedati, da to ni samo izstrelitev v vesolje, ampak je tudi kasnejše potovanje po orbiti, ali tudi dodatna izstrelitev izven orbite. Pogonske snovi morajo imeti dovolj veliko gostoto, da ne bi postale nepraktične. Zato se namesto smodnika v modernih raketah izkorišča tekoči plin.

Zadnji večji teoretični problem je masa same rakete brez pogonske snovi. Na začetku največji del rakete zavzema pogonska snov rakete. Ko se le-ta porablja, postane večji del rakete prazen oklep, vendar ima tudi ta svojo maso, za katero se porablja gorivo. Zato so raketni inženirji izumili tako imenovano stopenjsko načelo.

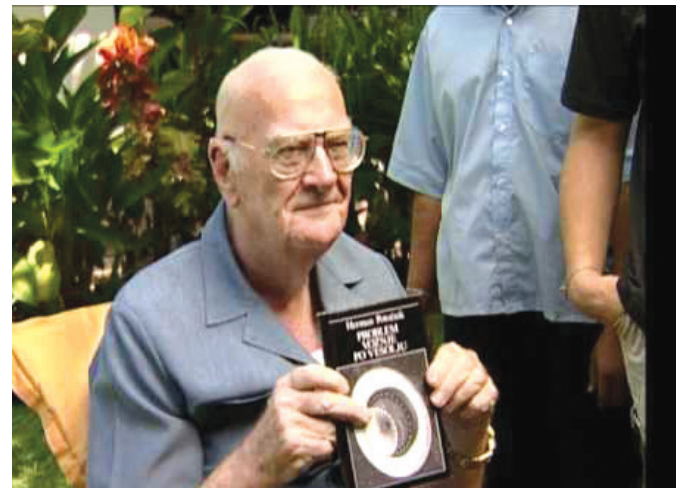
Po stopenjskem načelu raketo sestavljajo stopnje - zabojniki z gorivom. Prvi in največji vsebuje pogon za prvi del leta. Drugi, manjši, vsebuje pogon za fazo leta, ko je raketa že oddaljena od Zemlje (kar pomeni, da je atmosfera redkejša in gravitacijska sila manjša) in tako naprej. Zadnja stopnja je kapsula za človeško posadko,

Noordungova vesoljska posaja

rezerve goriva za let po vesolju in padalo za vrnitev na Zemljo.

Seveda s tem niso bile rešene vse težave. Človeštvo je potrebovalo še desetletja, da bi to teoretično idejo tudi uresničilo. Je pa dejstvo, da bi bila vožnja po vesolju brez Hermana Potočnika in drugih raketnih pionirjev še vedno nerešen problem.

Arthur C. Clarke s Potočnikovo knjigo Problem vožnje v vesolju

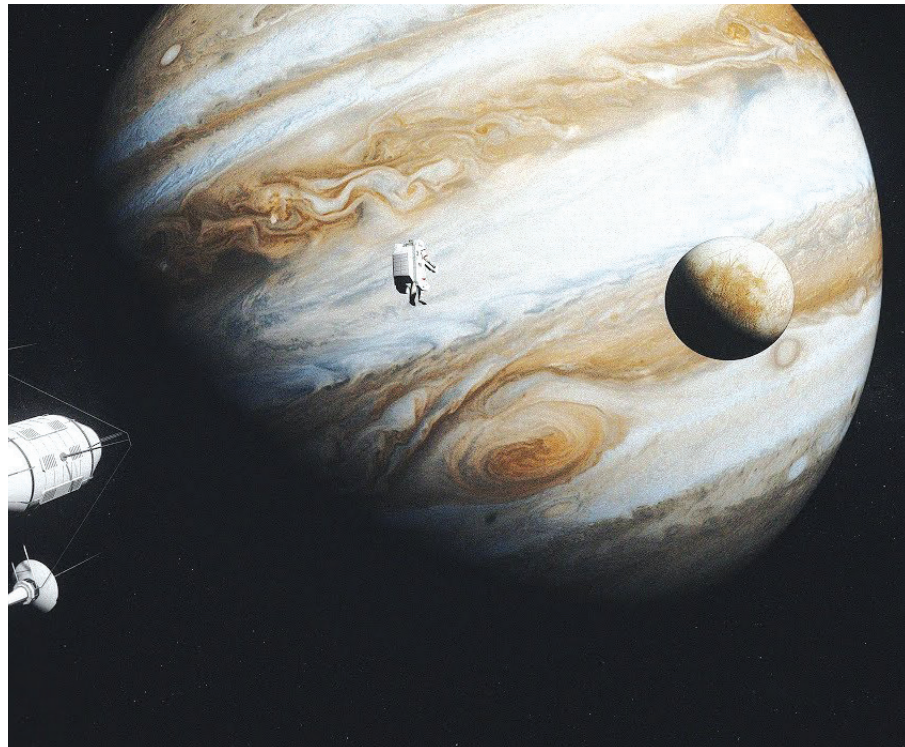
Dajana Skitarelić

Potovanje v vesolje

S Slovenskim društvom Istra iz Pulja smo 9. novembra odpotovali v Vitanje. V avtobusu je bilo veselo, saj smo imeli med sabo dva člana, ki sta praznovala rojstni dan in s seboj prinesla slaščice.

Na parkirišču, kjer se je ustavil avtobus, se je pred nami prikazala zgradba nenavadnega videza: kot vesoljski leteči krožnik. Ta zgradba pravzaprav predstavlja bivalno kolo mednarodne geostacionarne vesoljske postaje, ki jo je v svoji knjigi *Problem vožnje po vesolju: raketni motor* (*Das Problem der Befahrung des Weltraums – der Raketen Motor*) iz leta 1929 opisal pionir vesoljskih znanosti Herman Potočnik Noordung. V Centru Noordung smo si ogledali več razstav. Prva je bila o Hermanu Potočniku Noordungu, druga pa o knjižni zbirki prevodov njegovih knjig. Zanimiva je bila razstava Podobe Zemlje, ki govori o opazovanju Zemlje s sistema satelitov in temelji na Evropskem programu Kopernik, angleško Copernicus.

Zanimiv je podatek, da sateliti v nizki zemeljski orbiti obkrožijo Zemljo približno vsakih 100 minut. Sateliti za opazovanje Zemlje so v stiku z Zemljo preko številnih anten, ki so nameščene na lokalnih zemeljskih postajah. Obdelava satelitskih po-

datkov omogoča spremljanje kopnega, gozdov, morja, ladijskega prometa, obalnih voda, ozračja, polarnega ledu. To pa omogoča ukrepanje v nujnih primerih: poplave, onesnažen zrak, onesnaženja z nafto, spreminjanje zemeljske površine. In vse se to spremlja iz vesolja. Pred nami na zaslonih so bili tudi rezultati po obdelavi podatkov v realnem času.

V drugem prostoru smo lahko pritisnili gumb in pokazali so se Lunin mrk, Lunine mene, Sončni mrk in časovni pasovi na Zemlji. Nato pa smo si v sklopu razstave Življenje v vesolju ogledali maketo satelita Galileo, ki so jo naredili na Fakulteti za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani. Predstavljena je tudi prava hrana, ki jo astronauti uporabljajo v vesolju: dehidrirana živila, obsevano meso, pijače (mešanice zamrznjenih posušenih pijač v vakuumsko zaprtih vrečkah).

Nato se na naslednji točki nahaja tehtnica, na katero stopiš in pokaže, koliko tehtaš na katerem koli planetu Sončnega sistema: na Merkurju in Marsu skoraj trikrat manj, na Jupitru pa dva in polkrat več kot na Zemlji. Na Merkurju in Marsu mi ne bi bilo treba biti na dieti.

Ustavila sem se pred plakatом o Luni in se seznanila z eno od aktualnih teorij, kako je nastala Luna. Telo, veliko kot Mars, je trčilo z mlado Zemljo, nastal je kolobar zdrobljenih odkruškov, ki so se sčasoma združili v Luno. Zaradi tega trčenja pred približno 4,5 milijarde let naj bi se Zemljina os nagnila za 23,5°.

Na naslednji postaji je bil plakat o prvem sestopu človeka na Luno z Apolla 11 pred 50. leti, leta 1969, ko je astronaut Neil Armstrong povedal svoj slavno poved: »To je majhen korak za človeka in velik skok

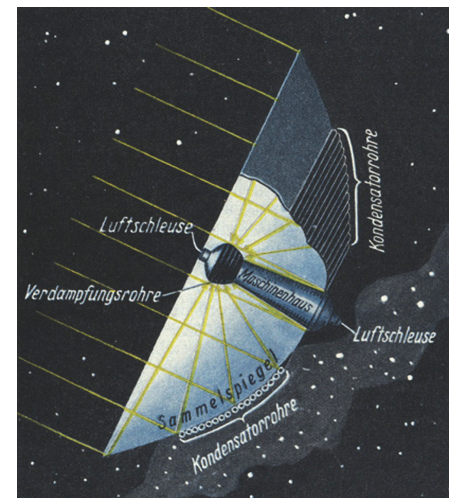

za človeštvo.«

Na koncu sem kot otrok vstopila v Electro VIR – simulator letenja in z vizirjem na očeh poskušala upravljati z letalom.

Po obisku Centra Noordung smo obiskali Etnološki muzej Brodej na ekološki kmetiji, kjer nam je lastnik kmetije pokazal razno staro orodje in naprave in zakaj se uporabljajo.

Za zaključek pa so nas v gostilni Kuzman, ki se nahaja v bližini Centra Noordung, čakali kosilo ter dva mlada glasbenika s harmoniko, ki sta nas svojim igranjem in petjem vabila na ples. Na koncu smo tudi zapeli.

Po brošuri Centra
Noordung,
www.center-
noordung.si

center
Noordung

Center za vesoljske tehnologije Herman Potočnik Noordung se nahaja v središču mesteca Vitanje pod zelenim Pohorjem. Sama zgradba nas s svojo obliko spominja na nekaj izvenzemeljskega in je edinstven arhitekturni dosežek ne samo v Sloveniji, pač pa tudi v svetu. S svojo zasnovo omogoča večfunkcionalnost, saj jo meščani uporabljajo za svoje kulturne in družbene dogodke, hkrati pa je v njej šest stalnih izjemno zanimivih interaktivnih postavitvev, ki nas popeljejo v skrivnosti vesolja, predvsem pa našega "domačega" Sončnega sistema.

Osnovna naloga Centra Noordung je raziskovanje, zbiranje in predstavitvev znanja o vesolju in vesoljskih tehnologijah čim širšemu občinstvu z združevanjem znanosti, ekonomije, turizma in umetnosti. S povezovanjem in integriranjem slovenskih in mednarodnih institucij, ki se ukvarjajo z raziskovanjem vesolja, vesoljskih tehnologij in materialov, ter z organizacijo simpozijev o implementaciji njihovih dosežkov pa center prispeva k širitvi pomena raziskovanja vesolja.

Slovenija v vesolju nam prikaže tehnološke dosežke slovenskih podjetij in posameznikov povezanih z vesoljem.

Herman Potočnik Noordung je temeljna postavitvev posvečena pio-

nirju kozmonavtik Hermanu Potočniku Noordungu, seznanimo se z njegovim življenjepisom, predvsem pa z njegovo knjigo **Problem potovanja po vesolju – raketni motor**, izdano leta 1929.

Življenje v vesolju nam predstavi breztežnostno stanje, dehidrirano hrano za vesoljske potnike, suhi šampon in ostale zanimivosti življenja na mednarodni vesoljski postaji.

Slike Zemlje, kot že naslov pove, govorijo o opazovanju Zemlje iz vesolja s pomočjo satelitov in vesoljskih postaj z mednarodno vesoljsko posadko, ki so pomembne za napredek človeštva in za upravljanje z našim planetom.

Noordung center v Vitanju

Sončni sistem prikaže lepoto našega osončja, v katerem je Zemlja tretji planet po oddaljenosti od Sonca. Lahko pa tudi stopimo na posebno tehniko, ki nam prikaže našo težo, ki bi jo imeli na različnih planetih osončja.

Luna – majhen korak za človeka, ogromen korak za človeštvo. Luna je Zemljin edini naravni satelit in ima številne vplive na življenje na Zemlji.

Neskončnost vesolja lahko začutimo z modernimi multimedialnimi tehnologijami, kot so **Electra VR**, kjer v pilotski kabini Pipistrellovega simulatorja letenja lahko "odletimo" izven Zemljine atmosfere in iz oddaljenosti 80 km opazujemo gore, jezera in morja na Zemlji z

Ruski kozmonavt

občutki resničnega pilota ali astronavta.

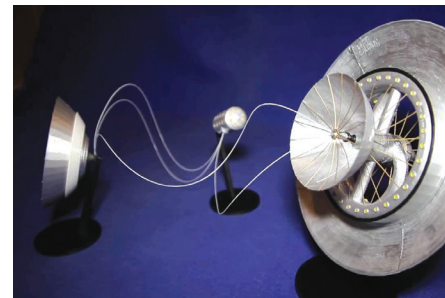
Universe 360 je posebna interaktivna soba, kjer lahko do 30 oseb hkrati izkusi vesolje kot virtualno realnost.

VR Noordung vesoljska postaja v geostacionarni orbiti nas virtualno prenese med planete našega sončnega sistema.

Noordung hologram nam predstavi idejo Potočnikove geostacionarne vesoljske postaje, **bivalno kolo**, kjer spoznamo njegovo vizonarsko idejo iz leta 1929 v obliki holograma.

Virtualno vesolje

Maja Tatkovič Diklić

Volitve v SKD Istra

V Galeriji Slovenskega kulturnega društva Istra je bila 21. novembra volilna skupščina, kjer so izvolili nove člane upravnega odbora, ki so ostali isti, kot do sedaj. Presenečenj ni bilo - Danica Avbelj, Antonija Bubič, Marija Langer, Klaudija Velimirovič in Janez Velkavrh so bili do sedaj in bodo tudi naslednja štiri leta člani upravnega odbora SKD Istra.

Dolgoletna aktivna članica društva Kristina Kocanovič

Na skupščini so predstavili tudi finančni načrt za leto 2020. Med večjimi projekti so do sedaj: gostovanje zbora Encijan aprila v Dubrovniku, gostovanje zbora Encijan junija v Tuzli, gostovanje zbora Slovenčice iz Tuzle oktobra v Pulju ter skupna proslava Dneva državnosti obeh držav 25. junija v Šijanski šumi v Pulju. Med manjšimi projekti, ki sodijo v redno dejavnost, so naslednji: proslava kulturnega praznika 8. februarja, ki ga na ravni županije letos organizira Pulj, druženje slovenskih društev iz Istre na Učki, pohod na Ratitovec. Tukaj so tudi projekti, ki jih prav tako podpira mesto, in sicer Otroški festival multikulturalnosti in Glasbeni adventni venec, projekti, ki niso pomembni le za slovensko narodno manjšino, ampak tudi za druge manjšine, oz. narod matične države.

3. decembra pa so na sestanku Upravnega odbora izvolili dosedanja predsednico Danico Avbelj za predsednico v še enem štiriletnem mandatu ter potrdili Klaudijo Velimirovič za podpredsednico.

Maja Tatkovič Diklić

P
....

Privabiti mlade in ohraniti slovenščino – izzivi naslednjega mandata

Na volitvah so bili izbrani isti člani upravnega odbora, ki so na svoji prvi seji, 3. decembra, med seboj enoglasno izvolili dosedanjo predsednico Danico Avbelj za še en mandat. Pogovarjali smo se s Danico Avbelj o preteklem mandatu ter o izzivih, ki so pred društvom v naslednjih štirih letih.

Danica Avbelj in citrarji v Galeriji

Pred vami je nov štiriletni mandat do leta 2023. Kakšni so vaši načrti za prihodnost?

Upam, da bodo vse aktivnosti in vsi redni projekti tekli naprej kot do sedaj. V zadnjih štirih letih smo, poleg Dnevov slovenske kulture, ustanovili tudi Dneve slovenskega filma, ki so postali naš že tradicionalen dogodek v maju. V sodelovanju s puljskim kinom Valli in Slovenskim filmskim centrom našim članom in vsem občanom, ki radi pogledajo slovenski film, vsako leto ponudimo tri novejšje filme in en starejši. Manifestacija je zelo dobro obiskana. Organizirali smo tudi otroški festival multikulturalnosti, ki vsak november, letos že tretjič, privabi otroke vseh narodnih manjšin, ki s svojimi nastopi pokažejo, kako ohranjajo materi jezik in kulturo. Glasbeni adventni venec je tudi eno tako multikulturalno praznovanje, kjer vsako adventno nedeljo nastopajo zbori in vokalne skupine vseh manjšin in večinskega naroda, ki so katoliške vere. Takšne manifestacije so prepoznane tudi v širšem okolju. Namreč, vsi pripadniki manjšinskih narodov imamo podobne težave, predvsem pa se trudimo, da ohranjamo jezik in kulturo matične države.

Kakšni izzivi so pred vami oziroma pred Slovenskim kulturnim društvom Istra?

Večno vprašanje obstoja društva je pridobivanje mladih. Vse nas po tihem skrbi, da bo društvo prenehalo s delovanjem, ko nas več ne bo. Menim, da moramo prav mi starejši poskrbeti, da vplivamo na svoje otroke in vnuke, da ne pozabijo slovenskega jezika. Slovenci se zelo dobro asimiliramo v okolje, kamor pridemo, a to prinaša tudi obveznost vsakega posameznika slovenskega rodu, da na svoje otroke in vnuke naprej prenese jezik in kulturo. Po drugi strani pa naj bi mladi povedali, kaj je tisto, kar jih zanima o Sloveniji, in ali jih sploh kaj zanima, kako jim lahko društvo pomaga, mi pa bomo to uvedli. Društva bodo obstajala s Slovenci ali brez nas. Na primer, še vedno obstaja društvo NOB, čeprav je večine resničnih udeležencev NOB-ja ni več. Mladi ljudje pa očitno niso hoteli, da se pozabijo dosežki NOB-ja, in so samo nadaljevali z delovanjem. Torej, ni pomembno, ali smo v društvu Slovenci ali kateri koli drugi narod. Pomembno je, da društvo še naprej ohranja slovensko kulturo, ne glede na obliko in način ohranjanja le te.

Dejstvo je, da je letos prenehal pouk slovenščine po modelu C v puljski Gimnaziji. Vendar, to ni le naš problem. Težave s kadrom, ki bi poučeval slovenščino kot izbirni predmet, imajo vsi. Ta problem so izpostavili tudi v Zvezi slovenskih društev na Hrvaškem, kot resen problem, ki ga je potrebno hitro rešiti. Kaj vi menite?

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu je prvi, ki je merodajen za ta problem. Mi lahko pomagamo pri iskanju primernih oseb, ki bi lahko poučevale slovenščino, a plačati jih ne moremo iz našega proračuna. Ko sta nas Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Ministrstvo za šolstvo prosila, naj naredimo, kar je v naši moči, da se uvede slovenščino v osnovne in srednje šole, smo mi naredili vse, kar smo lahko. Dogovorili smo se za opravljanje anket med učenci, kontaktirali ravnatelje šol, večina pa je bila za uvažanje slovenščine. Pouk se je začel leta 2014. Ampak ne glede na dobro voljo vsek vključenih, če ni učiteljev slovenščine pouk zamre, kot se je to zgodilo v puljski Gimnaziji. To je velika škoda.

Leta 2021 bo društvo praznovalo 20. obletnico. Imate že načrt, kako bi to proslavili?

Natančnega načrta še ni, ampak uradno proslavo moramo izpeljati, povabiti vsa slovenska društva,

uradne osebe iz Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, z Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvaške, iz Županije in mesta Pulj, predstavnike vseh drugih narodnih manjšin. Skratka vse, s katerimi sodelujemo vsa ta leta, in vse, s katerimi, upam, bomo tudi naprej sodelovali.

Kakšen je bil vaš prvi mandat? Ali ste zadovoljni in kaj vas je obremenjevalo?

Ni bilo vse rožnato. Najprej, zamejnjala sem tri tajnice v štirih letih. To ni enostavno. Prilagajati se trem različnim osebam, s katerimi moraš sodelovati vsak dan, ni lahko. Premalo je tudi pomoči drugih članov, ko je treba občasno nekaj uredi-

ti. Vedno je tukaj pet ali šest ljudi, enih in istih, ki vedno prispevajo na svoj način, drugi pa premalo. Vsi smo člani društva, ker nam je lepo, ker ima vsak med nami nek interes - nekateri pojejo, drugi slikajo, ampak vsi smo tukaj, ker hočemo biti, nobeden nas ne sili. Zaradi tega pa res lahko tu pa tam naredimo nekaj za društvo.

Zdaj pa bi se rada prav po imenu zahvalila tistim, ki vedno pomagajo v društvu: Viviana in Janez Velkavrh, Klaudija in Branko Velimirović, Branislava Udovičić, Inka Jan, Tinka Kocanović, Rozalija Pivačić, Alenka Milotić, Štefica Sliško. Naj oprostijo tisti, ki se jih mogoče nisem spomnila, ampak vem, da jih ni veliko. Vsem tistim, ki so pomagali vsa ta leta, se iz srca zahvaljujem.

Klaudija Velimirović

t
.....

retji otroški festival multikulturalnosti

Tretji otroški festival multikulturalnosti je znova zbral otroke manjšinskih društev iz Pulja in okolice. V četrtek, 7. novembra 2019, je v Domu hrvaških braniteljev v Pulju vse zvenelo od otroškega smeha, glasbe in plesa. Prireditev je s svojim obiskom počastila načelnica za družbene dejavnosti v Pulju, Elvira Krizmanić Marjanović.

Kaj je bila vodilna misel, ki je spodbudila Slovensko kulturno društvo Istra Pulj, da je pred tremi leti organiziralo takšno manifestacijo? Predvsem, dober občutek sožitja na temeljih strpnosti in medsebojnega spoštovanja med pripadniki vseh narodnih manjšin Pulju in sploh v Istri. Da bi se ohranilo tako kakovo-

stno sožitje, je potrebno dati otrokom od rane mladosti priložnost, da spoznajo drugega in drugačnega, da doživijo delček kulture drugih narodov. To pa je nujen temelj za medsebojno spoštovanje.

Od prvega festivala se trudimo, da povabimo k sodelovanju vsaj eno

skupino iz vsake narodne manjšine, katere pripadniki živijo v Istri, vključno s pripadniki italijanske skupnosti in večinskega hrvaškega naroda.

Italijanska skupnost iz Vodnjana z vodjo Mauriziom Piccinellijem je izvedla plesni nastop Mon ferina,

Biseri

Otroci Italijanske skupnosti iz Vodnjana

Perojski Črnogorci

zapeli pa so še pesmi Fate largo in Mamma mia. Publiko so navdušili, ne le s svojo izvedbo, ampak tudi z narodnimi nošami, pričeskami in klobuki. Bili so kreativni in prisotne počastili s cukerančiči, tradicionalnimi istrskimi piškoti.

Svoje tradicijske plesе so odplesale tudi članice folklorne skupine Terne romane luluda, ki jo pri Združenju Romov Istre vodi Somita Ademi. Društvo perojskih Črnogorcev iz Peroja zelo uspešno prenaša svojo tradicijo na najmlajše. V njihovi folklorni skupini, ki šteje 25 članov, smo lahko videli tudi zelo majhne otroke, najmlajša punčka ni imela več kot 4 leta. Pod vodstvom Dragana Vučerića in koreografinje Nerine Štajner so pokazali venec črnogorskih kol Tita, tita, Loboda.

Iz bošnjaške narodne skupnosti Buzet nas je obiskala folklorna skupina Buzetski biseri, ki se je tokrat predstavila z dvema pesmima, O Istri se pjeva in Crven fesić s spremljavo mlade harmonikarke Vanese Jakac. Skupino vodita Tatjana Murtagić in Hasnija Karilović. Buzetčani so s seboj pripeljali tudi mladega člana bošnjaške manjšine iz Raše, talentiranega Ajdina Mrkaljevića, ki je navdušil publiko skozi tekočo in duhovito izvedbo humorističnega teksta iz daljšega monologa Najvažniji dan u životu.

Manjšine, ki v svojih društvih nimajo otroške sekcije, so zastopali

učenci dopolnilnega pouka maternega jezika. Makedonsko manjšino so predstavljali otroci, ki jih je za nastop pripravila Saška Janevska Salamovska. Zapeli so pesem z otroškega festivala Site deca.

V osnovni šoli iz Medulina albanski jezik uči profesorica Liza Kajtazi, učenci pa so pripravili interpretacijo poezije, in sicer pesmi Atdheu in Shqiponja (prva v prevodu: domovina, druga pa orel).

Puljsko bošnjaško skupnost so zastopali učenci bošnjaškega jezika in kulture iz osnovne šole Monte Zaro, ki so izvedli skeč po motivu Nasrudina Hodže ter recital o Bosni. Njihov nastop je pripravila profesorica Emina Kahrimović.

Povezovalc programa in režiser je bil Šandor Slacki ml. Povedal je, da je sam mešanica krvi več narodov. Očitno premore šarm, s katerim spodbuja otroke na odru in animira publiko. Na koncu vsakega nastopa je predsednica SKD Istra Danica Avbelj vsaki skupini podelila priznanje za sodelovanje na Tretjem otroškem festivalu multikulturalnosti.

Romska dekleta na nastopu

Maja Tatkovič Diklić

Ob dnevu spomina na mrtve

Dan spomina na mrtve je tisti dan, ko se vsi spomnimo na prednike, ki niso več z nami, na prijatelje, ki jih več ni, na neznane posameznike, ki so dali svoje življenje za mir, ki ga danes živimo.

Spomin nanje ne dovoljuje, da se njihovo življenje, dosežki in sanje pozabijo. Svet slovenske narodne manjšine mesta Pulje se redno spomni slovenskih rojakov, ki so nekoč živeli v Pulju. S to mislijo sta tudi letos ob dnevu spomina na mrtve predsednica sveta Marija Langer in članica sveta Frančiška Uzunić prižgali svečo slovenskim mornarjem, ki so padli v prvi svetovni vojni.

Marija Langer in Frančiška Uzunić

Vanesa Begić
Prevzeto: Glas Istre,
2. 12. 2019.

redavanje arhitekta Antona Percara

POZNATI PULSKI SLOVENCİ: Od admiral a Antona Hausa do Josipa Kopiniča, Eda Orela i Franca Ancelja

Sudionici burne povijest Pule, uz talijanske i hrvatske stanovnike dijelili su i pripadnici slovenske manjine. Kao pojedinci ili obitelji, Slovenci su bili sudionici uspona i padova našeg grada.

Kada bismo Pulu trebali opisati u jednoj rečenici, ne bismo pogriješili kada bismo rekli da je Pula grad u kojeg se dolazi, ali da je to i grad iz kojeg se odlazi. Burnu povijest našega grada, uz autohtone talijanske i hrvatske stanovnike dijelili su i pripadnici slovenske manjine. Kao pojedinci ili obitelji, Slovenci su bili sudionici njegovog uspona i padova te čine neizostavni dio memorije Pule. Tim je riječima u prostoru Slovenskog kulturnog društva dipl. inženjer arhitekture Anton Percan započeo svoje predavanje "Sloveneci u Puli izvan i unutar arsenalskog zida".

ARSENALSKI ZID

Objašnjavajući naslov svoga predavanja, Percan je istaknuo da je uz Arenu arsenalski zid najznačajnija pulska građevina jer je simbol i odrednica razvitka moderne Pule.

Završetkom njegove gradnje prije 160 godina zaokružen je prostor Arsenala čime je stvoren grad unutar grada. U Puli su jedan pored drugoga postojala dva potpuno različita grada, u ničemu slični, a tako međusobno ovisni. Izlazak radnika na pulske ulice u kolovozu 2018. simbolički je značio i pad arsenalskoga zida i nestanak jednoga grada u kojem se gradilo, učilo, mjesta s kojim su se identificirale generacije Puljana.

No, nazočnost Slovenaca u Puli nije vezana samo uz početak gradnje Arsenala, jer kako je Percan spomenuo, u pulskim matičnim knjigama nalazimo zapis iz 1652. godine da je u Puli preminula izvjesna Beta, kći Petra Markoviča iz Ljubljane.

Ipak, dolazak Slovenaca u Pulu vezan je uz nastanak Pule kao glavne

Admiral Anton Haus

vojne luke Austrougarske Monarhije pa je Percan naveo podatak da je u Puli 1880. zabilježeno 1.283 govornika slovenskog jezika. Od visokih časnika slovenske nacionalnosti koji su među prvima došli u Pulu Percan je naveo dolazak kirurga Josefa Potočnika, oca pionira raketne tehnologije Hermana Potočnika rođenog 1892. u Puli. Percan je na-

veo imena visokih časnika slovenske nacionalnosti koji su veći dio života bili na službi u Puli kao što su kontraadmirali Richard Pogačnik i Julius Heinz, prvi načelnik odjela za torpeda pri Mornaričko-tehničkom odboru. Ipak, najznačajniji i najslavniji Slovenac na službi u Puli bio je Anton Haus, od 1913. zapovjednik Austrougarske ratne Mornarice kojemu je car Franjo Josip I. dodijelio čin Velikog admiralata, titulu koju je nosio još samo car Karlo I.

CAR NA POGREBU HAUSU

Anton Haus umro je 1917. u Puli, a pogrebu je bio nazočan car Karlo I. Na Mornaričkom groblju u Puli obred pokopa predvodio je također Slovenac, vojni kapelan koji je brinuo o duhovnom životu časnika i vojnika don Ivan Koršič.

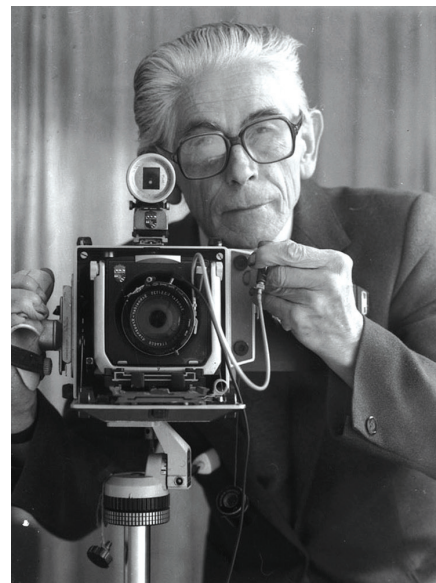
Uz neke od pulskih građevina Percan je vezao podatke o nazočnosti Slovenaca u Puli pa je tako spomenuo i građevinu preko puta Doma zdravlja, gdje se danas nalazi restoran Kantina koju je krajem 19. stoljeća sagradio Teodor Matijašević, čija se kći jedinica udala za tada mladog časnika Slovenca Metoda Kocha. Mlada obitelj se nastanila na prvom katu pa se stoga ta građevina naziva vila Matijašević-Koch. Nakon propasti Austrougarske mornarice, s titulom kontraadmirala Koch odlazi iz Pule u Beograd, gdje je jedan od osnivača mornarice tada novonastale Kraljevine SHS.

Uz povijest slovenske obitelji Zlobec koja je u Pulu doselila iz okolice Ajdovščine, vezana je i građevina preko puta Mornaričkog groblja, podno pulskog naselja Barake, a u kojoj se danas nalazi sjedište Mjesnog odbora Stoja. Kako je Percan naveo, ovdje je obitelj Zlobec imala svoju pekaru još od sredine 19. stoljeća. Nakon oca, rad u pekari nastavio je sve do šezdesetih godina prošlog stoljeća njegov sin, a jedan od potomaka te obitelji je Aldo Skira.

Građevina na sjevernoj strani kupališta Valkane također je vezana uz nazočnost Slovenaca u Puli. Sagrađena je 1936. prema projektu pulskog arhitekta Angela Meyera za obitelj pulskih liječnika Peschle. Od početka pedesetih godina u kući je živjela obitelj Slovenca Josipa Kopiniča, direktora Uljanika od 1951.-1964. u vremenu kada je Uljanik postao moderno brodogradilište. Također, par godina kasnije u istoj se kući nastanio i kapetan bojnog broda Jože Pretnar, Slovenac rođen 1912. u Puli od oca časnika Austrougarske mornarice i kasnije pukovnika mornarice SHS. Jožetova majka bila je Ana Tomše, kćerka austrougarskog podmaršala Jože Tomšea pl. Savskidol.

TRAG U POVIJESTI ULJANIKA

Pored Kopiniča, Percan je spomenuo Slovence koji su ostavili značajan trag u povijesti Uljanika. Bio je to inženjer

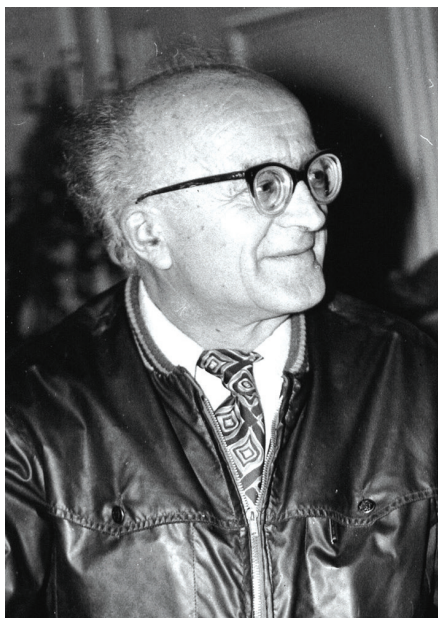

Aleksej Orel

Bojan Hrovatin, Kopiničev zamjenik i tehnički direktor od 1956.-1964., a i njegov sin Bojan, kao vrstan inženjer ostao je upamćen u sjećanjima uljanikovaca.

Jedan od najuspješnijih uljanikovih projekatata u šezdesetim i sedamdesetim godinama bio je projektant prvih paroma Mariborčanin Ernest Dobovišek. Iz recentnijih vremena spomenuo je i Silvana Kranjca, donekud člana uljanikove uprave.

Na kraju predavanja Percan se prisjetio Slovenaca iz kako je rekao "arhiva svoga pamćenja", pa je naveo urara Pahora u urarskoj radnji u ulici Segijejceva. Ta radnja, koju sada vodi Pahorov unuk, jedina radnja u toj glav-

Lojze Štandeker

noj gradskoj ulici koja je do današnjih dana zadržala svoju namjenu.

Prisjetio se profesionalnosti fotografa Alojza Orela, ravnatelja Istarskog narodnog kazališta, Mariborčana Lojzeta Štandekera koji je često znao tijekom predstave "uletati" na pozornicu kako bi smirio previše bučne učenike tadašnje osnovne škole "Moša Pijade" koji su u to vrijeme imali obvezu praćenja kazališnih predstava.

GOLMAN MILAN ZAGORAC

Spomenuo je i ljubimca pulskih ljubitelja nogometa s početka šezdesetih, legendarnog golmana NK Istre Milana Zagorca koji je krajem

pedesetih došao u Pulu i tu zauvijek ostao, a još ga se uvijek raspoloženo može susresti u šetnji pulskim ulicama.

U drugom dijelu izlaganja povjesničarka umjetnosti Gorka Ostojić Cvajner govorila je o nezaboravnom arhitektu Francu Branku Ancelju kroz osobna sjećanja, ali i o svemu što je svojim radom kao arhitekt te kao publicist učinio za Pulu i njezinu baštinu. Posebice se prisjetila razdoblja kada se radilo na rekonstrukciji pulske kazališne kuće, a kazala je da je iznimno zahvalna što je imala mogućnost surađivati s Anceljom, osobom od koje se moglo puno naučiti.

HERMAN POTOČNIK

Herman Potočnik, satnik inženjerijskih postrojbi Austro-Ugarske vojske, jedan je od osnivača moderne astronautike. Rodio se 22. prosinca, 1892. godine u Puli. Fascinira ga raketna tehnika te pred kraj 1928. godine objavljuje knjigu O problemu svemirskog leta - raketni motor). Radi se o jednom od fundamentalnih dijela u kojem se elaborira modularna svemirska stanica, geostacionarna orbita i komunikacijski sateliti. Kao malo koje djelo, ova je knjiga imala je snažan učinak na rusku i njemačku astronautičku grupu. Shrvan tuberkulozom i bijedom, umire, 27. kolovoza, 1929. godine u Beču.

Štefanija Sliško

n
.....

a obisku pri Bevkovih

Komaj sem nagovorila brata Alojza, naj me pelje na obisk k sestri Milki za njen enainosemdeseti rojstni dan.

Iz Pulja proti naši deželi sva krenila ob osmih. Ko sva se bližala Ljubljani, mi je začel Alojz govoriti, da je tu blizu odcep proti Idriji in bi bilo lepo, da obiščeva družino Bevk, naše sosede iz mladosti. Najprej sem bila jezna nanj, ker sva se doma

zmenila, da greva k sestri, zdaj pa predlaga še ovinek. Rekla sem mu, da se lahko kar obrneva nazaj proti Pulju. Na koncu sva se le zmenila, da greva najprej k sestri, nazaj grede pa se ustaviva še pri Bevkovih, če bo čas.

Tako sva na povratku res zavila na cesto proti Idriji, Cerknju, Novakom. Okrog pol petih sva prišla pred neko zelo lepo urejeno hišo. Prišli so do-

mači, Alojz me je predstavil in takoj smo začeli obujati spomine izpred šestdesetih let. Sosega Micka ima enaindevetdeset let, njena hčerka Jožica in sin Milan imata že čez šestdeset. Milan ima celo svojo elektrarno. Prišel je tudi Slavko. Teta Micika in Jožica sta me pohvalili, kako lepo govorim slovensko. Povedala sem, da imamo v Pulju slovensko društvo, kjer sem obnovila svojo slovenščino in v katerem se ukvarjamo

Štefanija in družina Bevk

Jožica Bevk

z različnimi aktivnostmi. Jaz sem bila dolgoletna voditeljica kreativne delavnice, imamo pa še mešani pevski zbor Encijan, delavnico za zdravo življenje, slikarsko delavnico, dopolnilni pouk slovenskega jezika, hodimo na razne izlete, izdajamo svoje glasilo Mavrica, obeležujemo sve slovenske praznike in ohranjamo stare slovenske običaje.

Jožica mi je pokazala svoje prečudovite izdelke, predvsem klekljano čipko, ki je na Idrijskem tradicionalna obrt, s katero so se ukvarjale že žene rudarjev, zdaj pa je klekljanje dobilo sodobno uporabno vrednost. Jožica izdeluje tudi papirnate šopke z rožicami, ki izgledajo kakor pravi. Omenila sem Jožici, da se spomnim, kako lepo sta peli z njeno mamo, ki me je učila tudi klekljati. O tem sem napisala tudi pesem.

Čas je tekел prehitro in že se je začelo mračiti. Povabljena sva bila še k Jožici domov, da vidim njen dom, njene lepe cvetne aranžmaje, idrijske čipke, umetnine, ki jih je nekatere tudi uokvirila. Preden smo se poslovili, sem dobila tudi darilo. Od presenečenja sem ostala brez besed in še danes ne vem, če sem se ji sploh primerno zahvalila.

Zadovoljna, da sva se z bratom oglasila pri gostoljubnih bivših sosedih Bevk, sva krenila domov z željo in obljubo, da se gotovo še večkrat srečamo. In hvala ti, Alojz.

Sestre in brat: Silva, Alojz, Milka in Štefanija

Štefanija Sliško

n
.....

a obisku pri sestri

Spomnim se, da nam je oče vedno govoril, naj se otroci med seboj ne kregamo, ker bo prišel čas, ko bomo odrasli, ko nas bodo poti odpeljale vsakega na svojo stran daleč eden od drugega. Toda z leti bi radi videli drug drugega, se družili in kaj pogovorili.

Zdaj so prišla tista leta, ko se je to uresničilo. Niti sama ne vem, kako sem tako majhna vse, kar so starejši govorili, vpijala kot goba in si zapomnila njihove pogovore. Kar sem obljubila, tega sem se tudi držala.

Tako je letos najstarejša sestra Milka odšla v dom za starostnike Polde Eberl Jamski na Izlake. Zakaj prav tja? Takole mi je pojasnila: "Na Izlake sem prišla v službo v tovarno elektroporcelana, ko sem imela šestnajst let. Mislila sem si, ko ne bom več zmogla sama, želim živeti na Izlakah, čeprav sem največ časa preživela v Kisovcu, ko sem šla v pokoj pa v Zabukovju pri Sevnici."

Obljubila sem ji, da jo obiščem za njen enainosemdeseti rojstni dan. Še pred tem pa sem jo poleti obiskala v domu na Izlakah. Priznam, da sem bila zelo prijetno presenečena, ko sem prišla k njej. Počutila

Na obisku v Domu upokojencev na Izlakah

sem se kot njihova varovanka, bila sem enako postrežena kot drugi, celo sladoleđ sem dobila. Osebe je nadvse prijazno, vse je urejeno in čisto, počutila sem se, kot da sem prišla v hotel, ne pa v dom za ostarele. Sestra mi je razkazala vse prostore. Tako sem bila navdušena, da sem ji rekla, kakšna srečnica je, da bi tudi jaz z veseljem bivala v takšnem domu.

Štefica in njena sestra Milka Pajkova

Štefanija Fiket Sliško

p esem Soseda Micka

Spomini me vrnejo v dekleške dneve,
v čase otroštva,
ko radovedna sem bila
in rada sem se učila.

Sosedo Slovenko sem imela
s tremi lepimi otroki.
Z njimi vsak dan slovenske pesmi je pela,
mi, sosedje, pa smo jih zunaj poslušali.

No, zelo lepo jih je bilo slišati,
tudi cerkvene pesmi so peli,
kot angeli.

Soseda Micka me je naučila klekljati idrijske čipke.
Micka, to znanje si mi dala
in za to ti velika hvala.

Povzeto po:
gastrogurman.si

b
.....

ožične jedi v Sloveniji

*Ječmen do pšenice sem pojedel,
pšenico do koruze, koruzo do božiča –
potem bo pa iz hudiča!*

Ti kratki verzi sporočajo in pojasnjujejo marsikaj, kar osvetljuje vsakdanje življenje in praznike naših prednikov. Izpostavimo lahko pomen božičnega praznovanja, ki mu je bilo namenjeno tudi praznično prehranjevanje. Nato je sledil post, pogosto tudi lakota. Torej govorimo o ritmičnem izmenjavanju lakote in obilja. Slednje je zaznamovalo praznično obdobje, kakršno je še danes božično in tudi novoletno. Novoletno je veliko mlajše, saj so silvestrska praznovanja značilnost 20. stoletja.

Božična praznovanja z mizami takega ali drugačnega obilja pa segajo daleč nazaj v predkrščanska, oz. pogrška obdobja. Med najstarejša znamenja božičnega praznika sodi priprava oz. peka božičnega kruha. Ta sega še v predkrščansko dobo. Za božični kruh so na Slovenskem različna poimenovanja. Najpogosteje se imenuje poprtnik ali poprtnjak. Ti najbolj razširjeni poimenovanja in tudi vsa druga dokazujejo, da je dobil ime po mestu, ki mu je bilo dolo-

čeno v božičnem času: torej pod prtom na mizi ali neposredno na mizi. Zlasti v severovzhodni Sloveniji še vedno pečejo kruh iz mešanice črne moke in suhega sadja in ga imenujejo krhljak ali klotjcov kruh. Takega poznajo tudi v sosednji Avstriji, seveda v drugih različicah.

Današnja božična miza v Sloveniji je praznična predvsem v smislu različnih jedi. V vaseh je po navadi na mizi vse najboljše, kar so pridelali. V mestih sta božična večerja

in (ali) kosilo povezana prav tako s pripravo boljših jedi, med katerimi izstopa npr. perutnina (puran ali gos), razne pečenke, divjačina, ribe in morda še prašič ali odojek, ki je sicer bolj značilen za silvestrovo. Vzrok za mesto prašiča ali odojka na praznični mizi je v starem pravilu, ki pravi, da je treba ob koncu leta jesti prašiča, ker z rilcem rine naprej, kokoši in petelini pa s kremplji praskajo nazaj. Torej, simbolična težnja vstopa in razvoja v novem letu, ne pa oziranje nazaj.

Zato je še vedno v Sloveniji osrednji kulinarčni dogodek že v predbožičnem času klanje prašiča, kar imenujemo koline ali furež. Prve koline se začnejo po izročilu že na martinovo (11. 11.), potem pa sledijo nekaj dni pred božičem in na koncu še v dnevih pred pustom. Iz prašiča znamo na Slovenskem izdelati celo paleto izdelkov, od klobas do raznih poltrajnih in trajnih suhomesnih posušenih in prekajenih mesnin.

Temeljni namen klanja prašiča v tem letnem času je tudi zagotovitev kakovostnih mesnih jedi in drugih mesnih izdelkov za bogato obloženo božično in silvestrsko mizo. Zato so na njej pogosto svinjska pečenka, razne vrste krvavic in klobas, nadevanih s kašo, kuhan nadevan svinjski želodec in druge dobrote. Praznična božična miza pozna še eno značilno jed, in sicer sladico, ki jo imenujemo potica. Danes je to najbolj značilna in razširjena slovenska sladica, narejena iz kvasenega testa, namazanega z nade-

vom, zvitega in položenega v okrogel glinast pekač, kjer se speče.

Glede na različne nadeve poznamo tudi različne vrste potic. Tako orehovo, ki je najbolj značilna za ta čas in tudi sicer najbolj razširjena, pa lešnikovo, mandljevo, makovo, ocvirkovo, pehtranovo, tudi čokoladno, ki sodi med mlajše po izvoru. Nadalje še rožičevo, razne vrste sadnih potic in druge. Peko potice poznajo prav v vseh 24 gastronomskih regijah Slovenije.

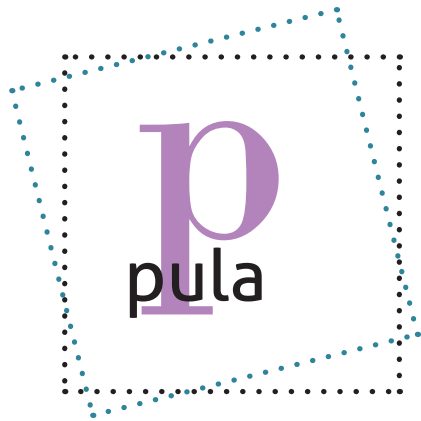
V posameznih decembrskih praznovanjih in v sestavinah jedi, ki so povezane z njimi, se prepletajo spomini na kulturno dediščino s sodobno ustvarjalnostjo.

Tako imenovana tradicija dobiva vsako leto nove in nove vsebine in oblike. To je v osnovi povsem naravno in prav, kajti nobena sestavina kulture in načina življenja nikoli ni bila nekaj stalnega in nekaj nespremenljivega. Tako je še danes.

Decembrski prazniki nam se v kontekstu razmišljanja o pomenu prehranske dediščine kažejo predvsem kot velik izziv za sodobno življenje. V ta pogosto odtujeni sodobni svet vnašajo sestavine kakovosti, ki temeljijo na ustvarjalnosti posameznika in družine. Današnja praznovanja so vedno bolj usmerjena na komercializacijo in globalno božično novoletno trženje. Zato je naša naloga in dolžnost, da spoznavamo posebnosti, razsežnosti in kakovosti naših praznovanj.

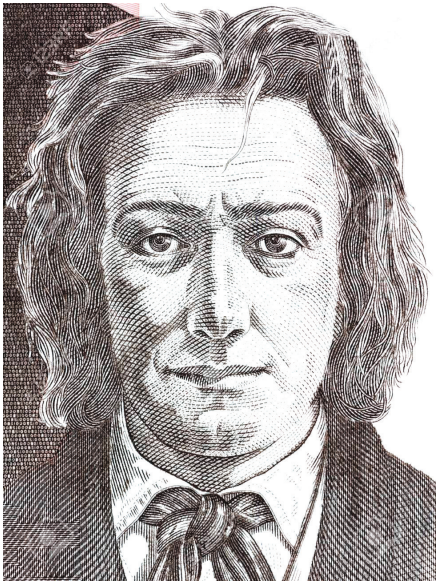
Hkrati to pomeni ohranjanje pestre palete evropskih kulturnih različnosti in posebnosti, ki so največja vrednota posameznih narodov in držav. Le z najboljšim medsebojnim spoznavanjem si bomo ustvarili neizčrpne izvire za številne oblike ustvarjalnosti in duhovne obogatitve, ki bodo „po naši meri“ in nas bodo bogatile s svojimi sporočili in kakovostjo. In to leto za letom, od decembra do decembra ...

22. 1. 2020

Pula

Zaradi izjemno dobro sprejetega predavanja „Slovenci v Pulju – izven in znotraj Arsenalskega zidu“ Svet slovenske narodne manjšine Mesta Pulj bo 22. januarja 2020. organiziral še eno predavanje dipl. arh. Antona Percana o kopaljščih v Pulju.

Februar 2020

Pula

Slovensko kulturno društvo Ajda Umag bo ob praznovanju Prešernovega dne, v februarju 2020, v Mestni knjižnici Umag pripravilo literarni večer s slovensko pisateljico Mojco Kumerdej.

8. 2. 2020

Pula

Slovensko kulturno društvo Istra Pulj bo praznovalo Slovenski kulturni praznik 8. februarja v Domu hrvaških braniteljev. Pripravljamo predstavitev gostov iz Mestne knjižnice Celje ter razstavo o športniku Leonu Štuklju.

*"Samo dve stvari
sta neskončni,
vesolje in človeška
neumnost, vendar
glede prvega
nisem prepričan."
- Albert Einstein*

mavrica